

MOKÁNY SÁNDOR HATVANÖT ÉVES

Természetesnek tartjuk, hogy családi és baráti körben születésnapot tartunk, azt azonban, hogy egy munkatársi csoport teszi ezt, amelyet számos szál köt össze, és nemritkán ugyanennyi érdek választ el, korántsem mindig. Némelykor pedig „Csak a vak Megszokás, a süket Hivatal / hozza koszoruit”, így hát öröm az egybegyűlt kollégákat látni, és bizonyos, hogy nemcsak illő, hanem méltányos is Mokány Sándort köszöntenünk.

Méltányos a születésnap-i köszöntő, hiszen Mokány Sándor eddigi életútját áttekintve azt tapasztalhatjuk, hogy mindig az vezette, ami összekapcsol bennünket – a nyelv vizsgálata és a tanári munka.

A técsői ácsmester fia 1932. június 10-én született, alsó iskoláit szülőfalujában és részben Huszton végezte, egyetemre Ungváron járt, magyar–finnugor szakos aspiráns Paul Aristénél a tartui egyetemen volt, a nyelvtudomány kandidátusa 1966-ban lett. Két évig Técsőn tanított, majd a leningrádi egyetemen dolgozik 1959-től, 1971-től docensi beosztásban. Jelentős változást hoz életében az 1977. év, ugyanis ebben az esztendőben az akkori Szovjetunióból Magyarországra települ, közelebből egyetemünk magyar nyelvészeti tanszékére kerül. Újabb fordulatokat a hét esztendei pozsonyi vendégtanárság, az ELTE-n töltött két év (a Szláv Filológiai Tanszéken), a Prágában való vendégtanárság négy éve hozott. 1995-től ismét a JATE egyetemi docense.

Ez a felvázolt élet volt eddig kerete tudományos munkásságának, melynek első jelentős eredménye a Kárpátalja máramarosi ukrán nyelvjárásainak magyar jövevényszavai című értekezése; ebben a jövevényszavak meghonosodásának problematikájával foglalkozik. Már e dolgozatát is 646 szóból álló történeti-etimológiai szótár zárja, így természetes, hogy Magyar szófejtések címen száznál több ismeretlen vagy kétes eredetű szó etimológiáját tette később közzé. Ezekből többre hivatkozik az Etimologisches Wörterbuch des Ungarischen (*bogár, dob, fonák, gyík* a.)

A szóeredeteknek és a nyelvjárásoknak kutatása vezette ünnepeltünket a Népetimológia mint szóalkotási/szóalakítási mód című tanulmányában taglaltakhoz. E munkája a magyar népetimológia valóságos tárháza, száznál több új, népetimológiával keletkezett szó-, szólás- és helynévmagyarázattal bővíti szófejtő irodalmunkat. Nem lehet céltom további dolgozatok sorolása, ám meg kell említenem a Homonímia és gyakoriság című (felesége nevével is jegyzett) tanulmányt, mely a Magyar nyelv gyakorisági szótárának anyaga alapján új szempontok alapján rendszerezi a homonimákat, e munkával kívántam jelezni Mokány Sándor érdeklődésének egyéb területeit.

Tanárebereknek csupán egyik tevékenysége a szaktudományi, a másik a tanári-nevelői munka. Mokány tanár urat mindenütt lelkes, ügybuzgó egyetemi oktatónak ismerik, mi is tudjuk, itt jelen lévők, hogy több évtizedes gyakorlata után sem enged a megszokásnak, a rutinnak; hallgatóinak is, saját magának is minden órán valami újat igyekezik nyújtani.

Kézműveseknek, mesterembereknek gyermeke a szülői házból legtöbbször magával hozza azt a hitet, meggyőződést, mely szerint a tisztességes munka vezet és minősíti az embert élete során, és pillanatnyi előnyökért nem érdemes köpönyeget cserélgetni. Mokány Sándor hatvanöt esztendejéről effajta hit és magatartás tett bizonyosságot. A következő években is ez a hit és ez a meggyőződés vezesse és segítse.

Szeged, 1997. június 10.

Büky László